

İsa (a.s.)'ın durumu İmamı Azam El Küffî'nin durumu gibidir. Zira o (İmamı Azam) takva, vera ve sünneti se-niyyeye iltibası sayesinde, ictihad ve istinbatta o dereceye ulaştı ki sonra gelenler onu anlamaktan acizdirler. Onun içtihadlarını derin manalara dikkat ettiği için kitab ve sünnete muhalif zannettiler. Onu ve adamlarını (talebeleri, mezhebindeki müctehidler) görüş ashabı (kendi görüşün benimseyenler) zannederler. Bunlar İmamı A'zam'ın ilminin ve dirayetinin hakikatından haberdar olamadıkları için böyle söylediler. Yalnızca İmam Şafiî (r.a.) imamı A'zamın fıkhıdaki inceleginden bir nebze anlamıştır. Çünkü şöyle buyurdu: "İnsanların hepsi fıkhıta imamın îyali (Aile efradı)dir." Yazıklar olsun kısa görüşlülere ki; kendi görüşlerinin noksanlığını, başkasına nisbet etmek cür'etini gösterirler.

"Fusûlu Sitte" kitabında Muhammed Parisa (k.s.) şöy-le söylemiş olması mümkündür, "İsa (a.s.) indikten sonra İmamı A'zam'ın mezhebiyle amel edecek" İsa (a.s.) ile İmamı A'zam arasındaki münasebetten dolayı bu sözü söylemiş olabilir. Yani İsa (a.s.)nın ictihadı, İmamı A'zam'ın ictihadına uygun olacak; Yoksa İsa (a.s.) İmamı Azamın mezhebinin taklit edecek, de-mek değildir. Zira İsa (a.s.)nın şanı ümmetten bir müctehidi taklit etmekten yücedir.

Taassubsuz ve tekellüfsüz deriz ki, İmamı A'zamın Mezhebi keşifte büyük bir deniz gibi görülmektedir. Diğer mezhepler havuz ve kanallar gibi görülüyor.

Zahire bakılırsa en büyük topluluk Ebu Hanife'ye (r.a.) tabi olmuştur. Bu mezhep tabi olanlarının çokluğu ile birlikte, farklı asıllar ve kurallarla diğer mezheplerden farklıdır. Onun kendine has ictihad ve hüküm çıkarma üslubu vardır.

Şaşılacak iş, İmamı A'zam, diğerlerini sünneti taklid hususunda geçmiştir. Mürsel hadisleri (Tabiinin sahabe söylemeden doğrudan Peygamber (s.a.v.)'e dayandırdıkları hadis.) Müsned hadis (ilk raviden sonuna kadar ekli olarak rivayet edilen hadis) gibi, tabi olunmaya layık görür, bunları kendi görüşünden önde kabul eder. Ashabın sözle-rini de kendi görüşünden önceye alır. (Çünkü onlar Hayrul Beşerin (s.a.v.) sohbetine ulaştılar. Sonra gelenler böyle değildir.) Bunlarla beraber muhalifler, İmamı A'zam'ı, kendi görüşüne uyan kişilerden zannederler, ve ona edep-sizlik ifade eden sözleri nisbet ederler; hem de İmamı A'zam'ın ilminin kemalini, vera ve takvasının bolluğunu kabul ederler. Allah bunları dinin büyüğü, ehli İslamın se-vadî azamın reisine eziyet vermemekle rızıklandırınsın. "Ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek isterler." (Saff Süresi 8)

Bu büyük müctehidlere "görüş sahipleridirler" (kendi görüşüne tabi olanlar) diyenler, eğer bunların (müctehidle rin) kendi görüşlerine göre hükmettiklerine, kitap ve sünnete

tabi olmadıklarına inanıyorlarsa, o zaman ehli İslamın en büyük topluluğu, bunların yanlış inançlarına göre sapıklar, bidatçılar, ehli islamdan hariç olanlar olur. Bu kötü şekilde inanç ancak cahilliğinden haberi olmayan, veya zındık olan, dini iptal etmek isteyen kişi-den meydana gelir. Nâkıs kişinin cehaleti ne kadar büyük ki, bir kaç hadis toplamış ve şeriatın hükümlerini onlara ait bırakmış ve bilgisinin dışında kalanları inkar edip yok saymıştır. (Bu zamanda da aynı şekilde cahiller türemiştir.)

Bunlara binlerce yazık olsun, bozuk fikirlerine, soğuk taassublarına yazık olsun. Zira fıkhnın bina edeni, Ebu Ha-nife (r.a.) dir.

Muhakkak alimler onun için fıkhnın dörtte üçünü tes-lim ettiler, geri kalan dörtte bir kısmında da ortak olduğunu söylemişler. O fıkhıta ev sahibidir. Diğerleri ise onun aile fertleri gibidir. (Çoluk çocuğu gibi).

Bu mezhebi seçmemle beraber bende İmam Şafî'ye karşı zati bir muhabbet vardır, (geçici değil.) O'nu büyük kabul ederim. Bundan dolayı bazı nafilelerde onun mezhe-bini taklid ederim. Fakat ne yapayım diğerlerini İmam Ebu Hanife (r.a.)'nin yanında, (ilminin ve takvasının bolluğuna göre) çocuklar gibi görüyorum, iş yüce Allah'a havale edilmiştir.

- İLHAM -

Ahkâmi Şer'iyye'yi isbat Kitap - Sünnet, müctehidle- rin kıyası ve ümmetin icması iledir. Bu dört şer'i delilden sonra hiçbir şey delil olarak hüküm isbat edemez, ilham (kalbe feyiz yollu gelen bilgiler) helalları ve haramları isbat edemez. Keşif erbabı farz ve sünneti isbat edemez. (Keşif-lerle değil.)

Hususî velilerde umum mü'minler gibi, müctehidler taklidde ortak-tırlar. Keşif ve ilhamları onları diğerler (avam) leri üzerine bu hususta üstün yap-maz. (Üstünlükleri takva ve vera'larıyladır). Müctehidler taklid bağından kur-tulamazlar. Zünnun'u Mısırî (k.s.), Bayezidi Bestamî (k.s.), Cüneydi Bağdadî (k.s.) Şibli (k.s.) hepsi avam mü'minler-den Zeyd, Amr, Bekir, Halid'e, müctehidler taklitte ortak-dırlar (eşittirler).

Evet bunların üstünlüğü diğer işlerde vardır. Bunlar keşif ve müşahede erbabıdırlar. Mahbûbu Hakîkî (Allah -c.c.) yi sevmekten dolayı başka şeylerden kesilmişler, Allah'tan başka şeyleri görmek ve bilmekten kurtulmuşlar-dır.

Din, kitap ve sünnetle kamil olunca, bu kemalattan sonra ilhama ne gerek var, hangi noksanlık var ki ilham onu tamamlasın? diye sorulursa;

Cevapta derim ki; İlham dinde gizli olan olgunlukları açıklayıcıdır; Yoksa dine fazladan yeni kemalatlar isbat etmez. Nasıl ki içtihad hükümleri açıklar (yeni hüküm isbat etmez) ise ilham da böyle gizli duran olgunlukları açığa çıkarır.

İlham, insanların ekserisinin anlayışının noksan kaldı-ğı dindeki ince sırları açıklar, ictihad reye görüşe dayanır, ilham ise görüşleri yaratana dayanır. (Allah tarafından veli-nin kalbine akıtılan manevi ilimlerdir. O veli için farz gibi-dir), ictihadda olmayan bir kısım özellik ilhamda vardır o da şu ki ilham, Peygamber (s.a.v.) in bildirmesine benzer.

"Rabbimiz bize tarafından rahmet hibe eyle, işleri-mizde bizim için muvaffakiyyet hazırla"; (